

KNJIGA O ČOVJEKU I NJEHOVOM MJESTU

Franko Mirošević Dubaj: *Povjerenje ili zaborav. Zapisi slijedom događaja - Fragmenti kronike pojedinca, obitelji i mjesta* (Vela Luka: Vlastita naklada, 2016.)

Franko Mirošević, Zagreb
frankomirosevic@net.hr

Proslov knjige autor završava ovim riječima: *Mnoge vrijedne stvari su zauvijek izgubljene jer je dostatoga namjerno ili nenamjerno završilo na otpadu. Stoga bih želio da i ono što je ostalo prenesemo mladim pokoljenjima.* Iz proslova se daje zaključiti i ponešto o autorovoj kolebljivosti. No, dobro je što se odvažio pisati. Vela Luka je dobila jednu zanimljivu knjigu, knjigu koja nije iz tiska izišla s nekom pompom ili velikim očekivanjem, već je izišla skromno, potajno kao što je i njen autor bio, šutljiv i prije svega, kako tvrdi urednik knjige Tonko Barčot, *oprezan čovjek*.

Metodološki je knjiga vrlo stručno sazdana, što je zasluga urednika koji je sredio rukopis davši autoru sve potrebne gabarite koje rukopis treba imati da ugleda svjetlo dana. Osnovni tekst - sjećanja se dopunjuju s vrijednim dokumentima, prvo njegovim dnevnikom iz El Shatta pisanim na wc papiru kojeg može, u velikoj oskudici papira, odabrati za svoj dnevnik vrlo praktičan čovjek, pa navodi iz dokumenata i tiska, meteorološki podaci za Vela Luku u razdoblju od 1981. do 2014., rad koji obrađuje iskustva o uništavanju mungosa na otoku Korčuli na temelju njegovih podataka i dr.

U prvom dijelu knjige „O pojedinim luškim lokalitetima“ autor je zaista odabrao dijelove Vele Luke koji su bez sumnje značajni za njezinu povijest sa zemljopisnog, arheološkog, povijesnog, zdravstvenog, religioznog pa i gospodarskog aspekta. Ona su kratka, rekli bi sažeta, ali živo i objektivno prezentirana. Sve sam i ja kao dijete

obilazio, a od svih dugo sam patio za Vrujom čije su zdanje srušili. Živio sam kao dijete u njezinoj blizini, donosio vodu babi i djedu kad su je štedjeli ljeti. Iako su te crtice kratke, iz nekih sam štošta novo saznao. Uočio sam i neke propuste i nepotpune informacije. Pa je tako Tabain Kole - Mate Tabain Kole, Šeparović Musa je Franjo Šeparović Musa, Jurković na (Guvnu) je Franko Jurković zvan Vicin. Isto tako, Ivan Prizmić nije bio trgovac već konopjer, a trgovac je bio njegov brat Petar Prizmić. Barčot Potucalo je Nikola Barčot (Potucalo je bilo pogrdno nadime), Padovan Kanko je Franko Padovan, dok Menegin nije ime nego nadimak (prezime je Vučetić). Konopjeru Vicku Miroševiću nije nadimak Sipa već Dubaj, a brijač Gugić Treće je Ivan Gugić. Kuća Rikarda Žuvele nije današnja *Casablanca* nego kafić do nje u vlasništvu njegovog praunuka (kafić „Roxi“), a ime brijaču Maričić Bagašu Cainu je Petar.

Drugi dio knjige zanimljivog naslova „Neće više bit sviću razbit ili mašku ubit“ sjeća me 1939. na veliko veselje čitave Vele Luke kad je dobila električno svjetlo. Dakako, i nakon uvođenja elektrike još su uvijek mnogi koristili petrolej lampu jer uvođenje električne struje nije bilo dostupno za siromašnog seljaka. Sjećam se našeg dječjeg uzbuđenja. Dugo vremena mi smo svake večeri na svim stranama Vele Luke od Kali, Pinskog rata, Kležine, Mrkog rata, Bobovišća i centra Luke uzvikivali: „Evo je, Evo je, Evo je...“ Sjećam se i to, da su nas učitelji korili da to nije ni kulturno ni lijepo. Tada sam bio u prvom razredu osnovne škole.

Poglavlja „Nikad me više nećeš vidit u crikvi“, „Rat u Luci 1941.- 1944.“ zaokružuju život autora do njegovog odlaska u El Shatt. Epizoda o katehetu Jozu Geričiću me iznenađuje jer se u mom razredu tako nije ponašao. Događaji o prilikama u Veloj Luci objektivno su prikazani i to s nekim dosad nezabilježenim crticama (lociranje zgrada gdje su smještene okupatorske jedinice, njemačke i talijanske kao i partizanske vlasti). U opisu događaja borbi na otoku Korčuli nedostaje naglasak na desantu, cilju napada i posljedicama.

Kad je riječ o poglavljju koje se svojom važnošću izdvaja onda je to zasigurno El Shatt. Divljenje izaziva autorova odlučnost da kao svršeni učenik pučke škole i učenik stručne škole piše dnevnik, čuva slike i ostale predmete povijesnog karaktera. Tvrdnja autora da ih Velolučani nisu oduševljeno primili nakon povratka iz El Shatta jer su im bili zavidni nije u potpunosti istinita. Prve izbjeglice bile su srdačno dočekivane kroz čitavu 1945. i pred parobrodom se skupljalo mnogo ljudi. Autor je došao među zadnjima pa tada vjerojatno dočeci nisu imali takav intenzitet s početka.

Poglavlja koja slijede „Od Smokvice do Luke, nanoge“ pa do „Svjedok društvenih previranja“ svjedočanstvo je o životu u Veloj Luci koji povijesno još nije valoriziran. Postoje brošure o djelovanju pojedinih kulturnih, sportskih društava i crkvenih organizacija, no zasad zaokružene monografije o tom razdoblju nema. Ova knjiga otvara to važno poglavlje u povijesti Vele Luke

kada je ona izrasla u moćno industrijsko središte otoka Korčule i stubokom se promijenio život njezinog stanovništva, i u tome vidim pionirski pothvat autora. U tom razdoblju Vela Luka zaista nije bila u mraku nego u snažnom gospodarskom, kulturnom i prosvjetnom životu.

Imam isto ime, prezime i nadimak, kao i autor. Možda smo po tome i daljnji rođaci. Kao povjesničar i istraživač povijesti otoka Korčule, u potpunosti prihvaćam tvrdnju urednika knjige kako smatra da ovo nije nipošto samo knjiga o jednom čovjeku i prošlosti njegove obitelji već i o čitavom mjestu do kojeg mu je bilo stalo. Njezina vrijednost je i u tome što donosi masu dosad nepoznatih podataka. I ja se slažem da će knjiga „Povjerenje ili zaborav“ zasigurno poslužiti povjesničarima, ali i istraživačima drugih struka. Nažalost, autor neće imati priliku da izda drugo dopunjeno izdanje, na kojeg se spremio, jer je umro nekoliko mjeseci od izlaska knjige i njezinog radijskog predstavljanja.

Onu citiranu rečenicu s početka ovog teksta o uništavanju arhivskog gradiva, autor je napisao možda i sluteći da će se to dogoditi i s njegovom vlastitom arhivom. To se nažalost i dogodilo po autorovoj smrti. Njegovi potomci uništili su bogati obiteljski i osobni arhiv, iz njima poznatih razloga. Nažalost, ni prvi ni zadnji takav slučaj. No, na svu sreću, moj imenjaka i prezimenjaka napisao je knjigu i na taj način sačuvao za širu javnost barem dio bogatih spoznaja. Stoga je ova knjiga tim i dragocjenija za luški i otočki kulturni život.